

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

październik-listopad-grudzień

Nr 45
(4/2018)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZĘPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOĞLOU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Academy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKUŁA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

LESZEK ĆWIKŁA *Respublica bene ordinata. Udział elit prawosławnych w życiu politycznym w Rzeczypospolitej w XV – XVIII w. (część II)* | 11

DARIUSZ BRAKONIECKI *Oddolna działalność obywatelska jako element pozapaństwowych form ochrony bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Zagadnienia administracyjnoprawne* | 27

PAWEŁ BUCOŃ *Formy wykonywania zawodu radcy prawnego* | 37

MARIUSZ Z. JĘDRZEJKO, MIROSŁAW REWERA, KAJA KASPRZAK *Stosunek Unii Europejskiej oraz niektórych państw UE do marihuany. Regulacje prawne w wybranych krajach członkowskich* | 52

KAROL JUSZKA *Czynniki dotyczące podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych* | 74

MIROSŁAW KOPEĆ *O potrzebie wprowadzenia pisemnej interpretacji przepisów dotyczących prawa do emerytury* | 85

MAREK STYCH *Wybrane aspekty prawne i organizacyjne transportu zwierząt gospodarskich* | 96

DARIUSZ ŻAK *Prawne zasady przetwarzania danych osobowych* | 111

SEBASTIAN BAJON *Upadłości i restrukturyzacje w Polsce – wybrane aspekty prawne i statystyki postępowań* | 127

AGATA KACZYŃSKA - KRAL *Między rzeczą a energią – refleksja nad obecnym modelem „sprzedaży” niematerialnego egzemplarza programu komputerowego* | 142

ROBERT KAROWIEC *Aspekt porównawczy Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (w zakresie ochrony praw społeczno-ekonomicznych) z innymi aktami międzynarodowymi o podobnym znaczeniu* | 153

ADAM KARPIŃSKI *Kultura remiksu i dozwolony użytek w prawie autorskim* | 173

AGNIESZKA LASOTA *Komercjalizacja wizerunku a media społecznościowe* | 183

BARTŁOMIEJ ORĘZIAK *Ograniczenia linkowania w Internecie w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – analiza orzeczenia z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15* | 199

PRZEMYSŁAW PASIERB *Jednolity rynek cyfrowy jako narzędzie harmonizujące wewnątrzspółnotowe korzystanie z własności intelektualnej* | 220

ARTUR TIM *Mandatory Disclosure Rules w Unii Europejskiej - wybrane aspekty regulacji z perspektywy polskiej, niemieckiej i brytyjskiej* | 235

MICHAŁ JĘDRZEJCZYK *Aktualne zasady i kontrola planowania finansowego* | 257

JACEK LEWKOWICZ *Ekonomia kosztów transakcyjnych w teorii i praktyce – integracja pionowa elektrowni z kopalnią węgla brunatnego* | 274

MIROSLAW MACHNACKI *Wykorzystanie rachunkowości rolnej w wycenie efektów zewnętrznych w rolnictwie* | 290

JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *Organizacja zabezpieczenia emerytalnego w Niemczech* | 303

Glosa

SZYMON ROŻEK *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., II CSK 520/16* | 322

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *Uchwały synodu łęczyckiego z 1257 roku* | 334

Sprawozdanie

ARTUR LIS *Ogólnopolska konferencja naukowa „Polonia Restituta. Dekalog dla Polski w 100-lecie odzyskania niepodległości: Kultura i Tożsamość”, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Lublin, 10.12.2018 r.)* | 340

Contents

Articles

LESZEK ÓWIKŁA *Respublica bene ordinata. Participation of Orthodox Elite in political life in the 15th and 18th century Republic. (part II)* | 11

DARIUSZ BRAKONIECKI *Grassroots active citizenship as an element of non-government forms of security protection of local community. Administrative and legal issues* | 27

PAWEŁ BUCOŃ *The Forms of Practising as a Legal Adviser* | 37

MARIUSZ Z. JĘDRZEJKO, MIROSŁAW REWERA, KAJA KASPRZAK *The attitude of the European Union and some EU countries to marijuana. Legal regulations in selected member countries* | 52

KAROL JUSZKA *Factors connected with resume preparatory criminal proceedings in the judgments issued by the Supreme Court and common courts* | 74

MIROSŁAW KOPEĆ *The need to introduce a written interpretation of the provisions on the right to a retirement pension* | 85

MAREK STYCH *Livestock Transport: Selected Legal and Organizational Issues* | 96

DARIUSZ ŻAK *Legal rules for the processing of personal data* | 111

SEBASTIAN BAJON *Bankruptcies and restructurings in Poland – a selected legal aspects and statistics of proceedings* | 127

AGATA KACZYŃSKA - KRAL *Between thing and energy - a reflection on the current “selling” an intangible copy of a computer program model* | 142

ROBERT KAROWIEC *The comparative aspect of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (regarding the protection of socio-economic rights) with other international acts of similar importance* | 153

ADAM KARPIŃSKI *The remix culture and permitted use in copyright law* | 173

AGNIESZKA LASOTA *Commercialization of the image and social media* | 183

BARTŁOMIEJ OREŹIAK *Restrictions of linking on the Internet in the light of the case law of the Court of Justice of the European Union - an analysis of the judgment of 14 June 2017 in Case C-610/15* | 199

PRZEMYSŁAW PASIERB *The Digital Single Market as a tool harmonizing the inter – community use of intellectual property* | 220

ARTUR TIM *Mandatory Disclosure Rules in the European Union - remarks from the Polish, German and British perspective* | 235

MICHAŁ JĘDRZEJCZYK *Current principles and control of financial planning* | 257

JACEK LEWKOWICZ *Transaction costs economics in theory and practice – vertical integration of powerplants and coal mines* | 274

MIROŚLAW MACHNACKI *The role of accounting in the valuation of external effects in agriculture* | 290

JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *The organization of pension security in Germany* | 303

Gloss

SZYMON ROŻEK *Gloss to the Decision of the Supreme Court from 25 May 2017, II CSK 520/16* | 322

Source text

ARTUR LIS *The resolutions of the Synod of Łęczyca from 1257 year* | 334

Report

ARTUR LIS *National scientific conference „Polonia Restituta. Decalogue for Poland on the 100th anniversary of regaining independence: Culture and Identity”* | 340

Bartłomiej Oręziak

Ograniczenia linkowania w Internecie w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – analiza orzeczenia z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15

Restrictions of linking on the Internet in the light of the case law of the Court of Justice of the European Union – an analysis of the judgment of 14 June 2017 in Case C-610/15

I. Wstęp

Niniejszy artykuł stanowi omówienie orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (także: TSUE) z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Ziggo BV oraz XS4ALL Internet BV (dalej: orzeczenie w sprawie The Pirate Bay)¹. Dotyczy ono odpowiedzialności prawnej za zamieszczanie hiperlinków w Internecie i z tego powodu jego doniosłość społeczna jest ogromna, gdyż ciężko sobie wyobrazić współczesny świat bez możliwości linkowania. Użytkownicy Internetu częstokroć udostępniają przeróżne treści innym użytkownikom nie zastanawiając się czy mogą to robić, fakt ten traktują jako pewny i zastany z chwilą powstania tego ogólnosiwiatowego systemu połączeń między komputerami, określanego także jako sieć sieci². Niemniej jednak, może okazać się, że rzeczywistość jest inna i że takie działania mogą narazić na niekorzystne konsekwencje prawne. Odwołując się

¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Ziggo BV oraz XS4ALL Internet BV (ECLI:EU:C:2017:456).

² A. Tanenbaum, *Sieci komputerowe*, Gliwice 2004, s. 17-21.

do znanej paremii łacińskiej „ignorantia iuris nocet”³ warto mieć świadomość ostatecznych ustaleń TSUE w tej materii, ponieważ nie są one intuicyjne i zgodne z wyobrażeniami zwykłego użytkownika. Jedno jest pewne, dzięki działalności orzeczniczej TSUE rzeczywistość dotycząca linkowania czy „szerowania”⁴ zmieniła się radykalnie.

Wszystkie orzeczenia wydane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczące zagadnień prawnej odpowiedzialności za zamieszczanie hiperlinków koncentrowały się wokół właściwej interpretacji art. 3 ust. 1 Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (dalej: dyrektywa 2001/29)⁵. W oryginale przepis ten stanowi, że „Member States shall provide authors with the exclusive right to authorize or prohibit any communication to the public of their works, by wire or wireless means, including the making available to the public of their works in such a way that members of the public may access them from a place and at a time individually chosen by them.”⁶, co w tłumaczeniu na język polski oznacza, że „Państwa Członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.”⁷.

Punktem zapalnym okazało się pojęcie „publicznego udostępniania”, użyte w art. 3 ust. 1 wspomnianej dyrektywy. Kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy umieszczenie hiperłącza odsyłającego do utworu chronionego, swobodnie dostępnego w innej witrynie internetowej bez zezwolenia podmiotu praw autorskich stanowi przedmiotowe „publiczne udostępnianie” w rozumieniu wspomnianego przepisu. Odpowiedź, pozytywna bądź negatywna, pozwoli nam dokonać rekonstrukcji modelu prawnego dopuszczalności linkowania w Internecie. W tym kontekście, szczególnego znaczenia nabiera każdy nowy wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jako potencjalnie wnoszący

³ Tłumaczenie własne na język polski: nieznanomość prawa szkodzi.

⁴ „Jeśli ktoś szeruje coś w Internecie, zwłaszcza na portalu społecznościowym, to dzieli się tym lub linkiem do tego na swoim koncie z innymi użytkownikami; słowo potoczne” - <https://dobryslownik.pl/slowo/szerowac/> 222791/4/ (dostęp: 24.10.2017).

⁵ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dziennik Urzędowy L 167, 22/06/2001 P. 0010 – 0019).

⁶ Tamże.

⁷ Tłumaczenie oficjalne.

pewne novum normatywne. Należy pamiętać, że system orzecznictwa Unii Europejskiej, w przeciwieństwie do systemu polskiego, ma charakter precedensowy, prawotwórczy⁸.

II. Definicja odesłania (linka/hiperlinka)

W celu prowadzenia dyskursu dotyczącego prawnej dopuszczalności oraz odpowiedzialności za zamieszczanie odesłań w Internecie w pierwszej kolejności należy zapoznać się ze znaczeniem samego pojęcia odesłania. Próba zdefiniowania tego pojęcia (hiperlinka/linka/odesłania – w niniejszej pracy terminy te będą uważane za synonimy i będą używane zamiennie) następuje sporych trudności. Dzieje się tak dlatego, że żaden akt prawa polskiego nie używa tego terminu, tym bardziej go nie definiuje, innymi słowy w polskim systemie prawnym brak jest jego definicji legalnej. Z tego powodu znaczenia omawianego pojęcia należy szukać w innych źródłach, w szczególności w literaturze przedmiotu⁹.

W związku z powyższym, za literaturą przedmiotu¹⁰ można powiedzieć, że odesłanie to tzw. hiperłączenie (hiperlinking), czyli bezpośrednie odesłanie do innych witryn internetowych (za pomocą linku) przez dostawcę usług lub dysponenta własnej strony internetowej. Przy czym, zauważalne są przynajmniej dwie jego postaci. Pierwsza wykorzystuje trwale zamieszczenie tematycznie dobranego zestawu odsyłaczy, zaś druga bazuje na użyciu systemu wyszukiwawczego (np. Google), który posługując się odpowiednim programem, „przegląda” wszystkie dostępne adresy pod kątem zadania postawionego przez użytkownika¹¹. Z kolei następną definicją stanowi, że hiperlinki to odesłania do zasobów sieci WWW. Linki w tym ujęciu porównuje się do przypisów w treści artykułu naukowego, ponieważ służą temu samemu celowi tj. wskazują na źródło cytowanej treści. Istnieje jednak istotna różnica, linki umożliwiają natychmiastowe zapoznanie

⁸ A. Zawidzka-Łojek, R. Grzeszczak, *Prawo materialne Unii Europejskiej*, Warszawa 2015, s. 3-5.

⁹ Zgodnie z metodologią nauk prawnych można posługiwać się także metodą komparatystyczną, która w omawianej kwestii jest bardzo przydatna. Nie wolno jednak zapominać, że samo pojęcie odesłania powinno być zrekonstruowane z myślą oraz dla polskiego społeczeństwa.

¹⁰ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 517, 528-531; P. Polański, *Odpowiedzialność za hiperlinki: pierwsze refleksje*, [w:] *E-obywatel E-sprawiedliwość E-usługi*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2017, s. 381-382; B. Oręziak, *Czy linkowanie w sieci jest dopuszczalne? Analiza w świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, [w:] *Własność intelektualna w Internecie*, red. D. Żak, Lublin 2018, s. 137-157.

¹¹ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo...*, s. 517, 528-531.

się z treścią linkowanego źródła, co w wersji papierowej jest niemożliwe¹². Dodatkowo, odesłania można podzielić na linki wewnętrzne i zewnętrzne¹³. Te pierwsze umieszcza się w ramach tej samej witryny internetowej, a ich celem jest ułatwienie internautom poruszanie się po stronie, zaś te drugie umieszczane są na innych stronach internetowych, ich głównym celem jest linkowanie do witryny macierzystej.

Przedstawione definicje oraz podział odesłań pokazał jednoznacznie, że ze względu na brak definicji legalnej mamy do czynienia z wieloma różniącymi się definicjami. Przedmiotowa sytuacja nie sprzyja jasności i przejrzystości stosowania prawa w tej materii. Niemniej jednak, należy pamiętać o tym co pozostaje wspólne tym wszystkim definicjom doktrynalnym, mianowicie tym wspólnym mianownikiem jest cel umieszczania odesłań, tj. umożliwienie użytkownikowi Internetu natychmiastowe zapoznanie się z treścią źródła.

III. Dotychczasowa linia orzecznicza trybunału sprawiedliwości unii europejskiej

3. 1. Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-466/12

Problematyka ta nie była przedmiotem zainteresowania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej aż do dnia 13 lutego 2014 roku, w którym TSUE wydał orzeczenie w sprawie C-466/12 w postępowaniu Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd przeciwko Retriever Sverige AB (dalej: orzeczenie w sprawie Svensson)¹⁴. Do czasu wydania tego orzeczenia, co do zasady, nie przejmowano się tym, czy odesłanie (link/hiperlink) wymaga zezwolenia zarządcy strony internetowej, do której prowadzi, bądź podmiotu praw autorskich¹⁵. W takiej sytuacji, samo odesłanie używające cudzej domeny czy prowadzące do utworu chronionego nie stanowi naruszenia prawa, w szczególności

¹² P. Polański, *Odpowiedzialność...*, s. 381-382.

¹³ E. Ward, G. French, *Ultimate Guide to Link Building: How to Build Backlinks, Authority and Credibility for Your Website, and Increase Click Traffic and Search Ranking*, Irvine 2013, s. 195-196.

¹⁴ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2017 roku w sprawie C-466/12 w postępowaniu Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd przeciwko Retriever Sverige AB (ECLI:EU:C:2014:76).

¹⁵ R. Markiewicz, *Svensson a sprawa polska*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” [dalej: ZNU] PPWI] (2014), t. 126, z. 4, s. 56-70; D. Gęsicka, Publiczne udostępnianie utworu w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” [dalej: ZNU] (2014), t. 125, z. 3, s. 39-42.

prawa autorskiego¹⁶. Powyższe podejście zostało, co do zasady, zakwestionowane w powołanej powyżej sprawie¹⁷. Niemniej jednak, TSUE zakwestionował je w swoim wywodzie interpretacyjnym, a nie w odpowiedzi na zadane pytania prejudycjalne. W tym momencie warto zasygnalizować pewien problem, mianowicie czy nakaz interpretacji prawa krajowego zgodnie z treścią dyrektywy wyznaczoną przez orzeczenie TSUE ogranicza się do jego tez, czy także do całości interpretacji w nich przyjętych¹⁸? Jeżeli wybierzemy pierwszy wariant to przedmiotowe orzeczenie nie wprowadza *novum* normatywnego, ponieważ TSUE odpowiadając na zadane pytania zauważył jedynie, że „Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że nie stanowi czynności publicznego udostępnienia w rozumieniu tego przepisu udostępnienie na stronie internetowej linków, na które można kliknąć, odsyłających do utworów chronionych ogólnie dostępnych na innej stronie internetowej.”¹⁹. Mimo to, orzeczenie w sprawie *Svensson* ma szczególne znaczenie dla rekonstrukcji prawnego systemu dopuszczalności zamieszczania linków w Internecie, głównie z tego powodu, że stanowiło pierwszy krok TSUE w omawianej problematyce²⁰. Warto zasygnalizować także, że w tej sprawie skład orzekający zdecydował o jeszcze jednej bardzo ważnej kwestii. Mianowicie zdecydował, że „Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie mogło przyznać podmiotom prawa autorskiego szerszą ochronę w drodze ustanowienia przepisu przewidującego, że pojęcie publicznego udostępniania obejmuje szerszy zakres działań niż działania wymienione w tym przepisie.”²¹. Oznacza to, że harmonizacja dokonywana w ramach dyrektywy 2001/29 ma charakter wyczerpujący, a ma

¹⁶ P. Žikovská, *Current trends in the development of copyright from the viewpoint of the European Commission, taking account of the needs of the phonographic industry*, ZNUJ (2016), t. 132 z. 2, s. 212-223.

¹⁷ E. Traple, *Europeizacja prawa autorskiego w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości*, ZNUJ PPWI (2014), t. 125, z. 4, s. 200-220.

¹⁸ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo...*, s. 517, 528-531.

¹⁹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2017 roku w sprawie C-466/12...

²⁰ G. Mania, *Cytat w muzyce – o potrzebie reinterpretacji przesłanek*, ZNUJ PPWI (2017), t. 135, z. 1, s. 63-88; A. Tsoutsanis, *Why copyright and linking can tango*, „Journal of Intellectual Property Law & Practice” (2014), t. 9, z. 6, s. 495-509; E. Arezzo, *Hyperlinks and making available right in the European Union: What future for the Internet after Svensson?*, „International Review of Intellectual Property and Competition Law” (2015), t. 45, z. 5, s. 24.

²¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2017 roku w sprawie C-466/12...

to miejsce wówczas, gdy różnorodne przepisy krajowe regulujące daną kwestię zostają zastąpione jedną normą unijną²².

3. 2. Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-160/15

Następnie zostało wydane orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15 w postępowaniu GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruidzie Dekker (dalej: orzeczenie w sprawie GS Media)²³. Bez przesady można powiedzieć, że orzeczenie to w pełni przewartościowało prawną problematykę dopuszczalności linkowania w Internecie. To tutaj po raz pierwszy w historii TSUE wprowadził wyraźne ograniczenia umieszczania hiperlinków na rzecz praw autorskich podmiotów uprawnionych. Oczywiście można zauważyć, że przedmiotowe ograniczenia nie miały charakteru pierwotnego, nie wynikały z samej chęci wprowadzenia systemu obostrzeń, lecz wynikały z pragnienia zapewnienia odpowiedniej ochrony praw już nabytych (ograniczenia wtórne). Choć uwaga ta powinna poniekąd usprawiedliwiać działania o takim charakterze to nie wolno zapominać, że skład sędziowski dotyka nimi zwykłych użytkowników, co więcej użytkowników, którzy przecież nie dokonują wprowadzenia danych treści do systemu połączeń między komputerami (pierwotne wprowadzenie danych), tylko je wtórnie wykorzystują²⁴.

Sprawa dotyczyła umieszczenia przez spółkę prawa holenderskiego GS Media odesłania do innej strony internetowej, na której znajdowały się nielegalnie zamieszczone fotografie Pani Dekker, do których pełne prawa autorskie posiadał Playboy Enterprises International Incorporated. Cały trybunalski wywód dotyczył następujących pytań prejudycjalnych:

„1) a) Czy» publiczne udostępnianie «w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 ma miejsce, gdy osoba inna niż podmiot praw autorskich za pomocą hiperłącza umieszczonego w prowadzonej przez nią witrynie internetowej odsyła do prowadzonej przez osobę trzecią witryny internetowej dostępnej dla wszystkich internautów, w której utwór udostępniono publiczności bez zezwolenia podmiotu praw autorskich?»

²² A. Zawadzka-Łojek, R. Grzeszczak, *Prawo...*, s. 3-5.

²³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15 w postępowaniu GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruidzie Dekker (ECLI:EU:C:2016:644).

²⁴ R. Markiewicz, *Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów*, ZNUJ PPWI (2016), t. 135, z. 1, s. 15-16.

- b) Czy jest przy tym istotne to, czy utwór nie został już wcześniej udostępniony publiczności w inny sposób za zgodą podmiotu praw autorskich?
- c) Czy ma znaczenie to, czy osoba wstawiająca hiperłącze wie lub powinna wiedzieć o braku zezwolenia podmiotu praw autorskich na umieszczenie utworu we wspomnianej w pytaniu pierwszym lit. a) witrynie internetowej osoby trzeciej i ewentualnie o fakcie, że utwór również w innym miejscu nie został wcześniej udostępniony publiczności za zgodą podmiotu prawa autorskich?
- 2) a) W wypadku udzielenia na pytanie pierwsze lit. a) odpowiedzi przeczącej: czy ma lub może mieć miejsce w tej sytuacji publiczne udostępnianie, gdy witryna internetowa, do której odsyła hiperłącze, a tym samym utwór, są dostępne dla internautów, choć nie w łatwy sposób, tak że wstawienie hiperłącza w wysokim stopniu ułatwia znalezienie utworu?
- b) Czy dla odpowiedzi na pytanie drugie lit. a) ma znaczenie to, czy osoba wstawiająca hiperłącze wie lub powinna wiedzieć o tym, iż witryna, do której odsyła hiperłącze, nie jest łatwa do znalezienia dla internautów?
- 3) Czy istnieją inne okoliczności, które należy uwzględnić przy odpowiedzi na pytanie, czy ma miejsce publiczne udostępnianie, gdy za pomocą wstawienia hiperłącza w witrynie internetowej umożliwia się dostęp do utworu, który nie został wcześniej udostępniony publiczności za zezwoleniem podmiotu praw autorskich?²⁵

Wszystkie trzy pytania prejudycjalne należy rozumieć w ten sposób, że kluczowym problemem do ustalenia jest fakt, czy, a jeżeli tak to w jakich okolicznościach, umieszczenie w witrynie internetowej odesłania prowadzącego do utworu chronionego, swobodnie dostępnego na innej stronie internetowej bez zgody podmiotu praw autorskich, stanowi „publiczne udostępnienie” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29²⁶. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej proponuje patrzeć na tą problematykę przez pryzmat zasad i czynników, które mają od teraz decydować o legalności umieszczenia odesłania. Mowa tutaj o zasadzie dwóch przesłanek oraz zasadzie zindywidualizowanej oceny. Pierwsza z nich polega na tym, że pojęcie „publicznego udostępniania” łączy dwie przesłanki wymagające równoczesnego spełnienia, chodzi tu o „czynność udostępniania” utworu i udostępnianie tego ostatniego „publiczności”. Natomiast druga z nich wymaga zindywidualizowanej oceny, której można dokonać po uwzględnieniu

²⁵ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15...

²⁶ Por. B. Oręziak, *Czy linkowanie...*, s. 146-147.

wielu uzupełniających się czynników. Czynniki te mogą w zależności od różnych konkretnych sytuacji występować w bardzo różnym stopniu nasilenia, co istotne należy je uwzględnić zarówno indywidualnie, jak i biorąc pod uwagę ich wzajemne oddziaływanie. Pierwszym ze wskazanych przez Trybunał czynników jest nieodzowna rola użytkownika oraz zamierzony charakter jego działania. Dokonuje on czynności udostępnienia w sytuacji, kiedy posiada pełną świadomość tego, że gdyby nie jego działanie to inni internauci nie mieliby, co do zasady, dostępu do utworu chronionego. Innymi słowy, użytkownik taki dokonuje czynności udostępnienia, gdy ma pełną świadomość konsekwencji swojego działania. Drugim czynnikiem jest samo pojęcie „publiczności”, które zakłada nieograniczoną i przy tym dość dużą liczbę potencjalnych odbiorców. Należy jednak pamiętać, że zastosowanie pojęcia „publicznego udostępniania” wymaga, aby udostępnienie utworu chronionego było dokonane za pomocą innej technologii niż ta, która była dotychczas używana. W przypadku tożsamości technologii jesteśmy zmuszeni do odwołania się do pojęcia „nowej publiczności”, a więc do udostępnienia danego utworu chronionego większej liczbie odbiorców niż miało to miejsce dotychczas. Trzecim czynnikiem jest zgoda podmiotu praw autorskich. Jak Trybunał wskazywał w swoich wcześniejszych orzeczeniach²⁷, jeżeli zgoda jest i ma charakter nieograniczony to należy przyjąć, że taka zgoda swoim zasięgiem obejmuje wszystkich internautów jako takich. Natomiast w sytuacji, gdy ma ograniczony zasięg musimy odwołać się do wspomnianego już, pojęcia „nowej publiczności”. Cytując orzeczenie: „W konsekwencji ani z wyroku z dnia 13 lutego 2014 r., Svensson i in. (C-466/12, EU:C:2014:76), ani z postanowienia z dnia 21 października 2014 r., BestWater International (C-348/13, niepublikowane, EU:C:2014:2315)²⁸ nie można wywodzić, że umieszczenie w witrynie internetowej hiperłączy odsyłających do utworów chronionych, które zostały swobodnie udostępnione w innej witrynie internetowej, lecz bez zezwolenia podmiotów praw autorskich związanych z tymi utworami, jest co do zasady wyłączone z pojęcia „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29. Przeciwnie, orzeczenia te potwierdzają znaczenie takiego zezwolenia w świetle tego przepisu, ponieważ ten ostatni stanowi dokładnie, że na każdą czynność udostępnienia utworu publiczności podmiot praw autorskich powinien

²⁷ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15...

²⁸ Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 października 2014 r., BestWater International w sprawie C-348/13 (niepublikowane, EU:C:2014:2315).

udzielić zezwolenia.”²⁹. Czwartym i ostatnim czynnikiem, na jaki wskazał skład orzekający, jest zarobkowy charakter udostępnienia. Nie bez znaczenia jest zatem fakt czy użytkownik udostępnia utwór chroniony w celu zwiększenia swoich aktywów (profesjonalista), czy też jest wręcz przeciwnie i robi to bez nastawienia na zysk (nieprofesjonalista). Jest to kluczowe rozróżnienie, ponieważ w pierwszym przypadku istnieje domniemanie, że użytkownik taki wie lub racjonalnie mógł wiedzieć o tym, iż utwór chroniony został opublikowany bez zezwolenia podmiotu praw autorskich. Implikuje to stwierdzenie, że, co do zasady, narusza on prawa autorskie podmiotu uprawnionego. Natomiast w drugim przypadku istnieje domniemanie o przeciwstawnej treści. Oba te domniemania są prawnie obalalne, przykładowo w odniesieniu do drugiego poprzez wskazanie, że użytkownik udostępniający utwór chroniony został pouczone przez podmiot praw autorskich o naruszeniu albo udostępnione przez niego hiperłącze zmierza do obejścia zabezpieczenia witryny internetowej, które polega na celowym zawężeniu kręgu publiczności do grona klientów danej strony internetowej.

W konsekwencji powyższego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że „Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że aby ustalić, czy fakt umieszczenia w witrynie internetowej hiperłączy odsyłających do utworów chronionych – swobodnie dostępnych w innej witrynie internetowej bez zezwolenia podmiotu praw autorskich – stanowi „publiczne udostępnianie” w rozumieniu tego przepisu, należy określić, czy te hiperłącza zostały udostępnione bez celu zarobkowego przez osobę, która nie wiedziała lub nie mogła racjonalnie wiedzieć o bezprawnym charakterze publikacji tych utworów w tej innej witrynie internetowej, czy też przeciwnie, wspomniane hiperłącza zostały udostępnione w celu zarobkowym, w której to sytuacji należy domniemywać istnienie tej wiedzy.”³⁰.

3. 3. Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-527/15

Kolejnym wydanym orzeczeniem był wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2017 roku w sprawie C-527/15 w postępowaniu

²⁹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15...

³⁰ Tamże.

Stichting Brein przeciwko Jackowi Frederikowi Wullemsowi, działającemu również pod nazwą „Filmspeler” (dalej: orzeczenie w sprawie Filmspeler)³¹.

Sprawa dotyczyła sprzedaży przez J. F. Wullemsa odtwarzacza multimedialnego o nazwie „Filmspeler”, którego głównym celem było łączenie odbiornika telewizyjnego ze źródłem danych wizualnych lub dźwiękowych. Dodatkowo, urządzenie to zostało wyposażone w oprogramowanie wolnego dostępu, w które producent wgrał wtyczki dostępne w Internecie. Niektóre, po ich uruchomieniu, prowadziły do witryn internetowych oferujących użytkownikom dostęp do utworów chronionych za zgodą podmiotów prawa autorskiego, zaś inne oferowały dostęp do podobnych treści bez takiej zgody. Na kanwie takiego stanu faktyczne TSUE musiał się zmierzyć z następującymi pytaniami prejudycjalnymi (przedstawione w zakresie wyznaczonym przez przedmiot niniejszego artykułu):

- „1) Czy art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że»
publiczne udostępnienie «w rozumieniu tego przepisu zachodzi wówczas, gdy dana osoba sprzedaje produkt (odtwarzacz multimedialny), w którym zainstalowała wtyczki zawierające hiperłącza do serwisów internetowych, w których utwory chronione prawami autorskimi takie jak filmy, seriale i programy na żywo zostały bezpośrednio udostępnione bez zgody podmiotów praw autorskich?
- 2) Czy w tym kontekście dla odpowiedzi, jakiej należy udzielić na pytanie pierwsze, istotne jest:
- że utwory chronione prawami autorskimi zostały już wcześniej rozpowszechnione w Internecie za zgodą podmiotów praw autorskich lub zostały rozpowszechnione wyłącznie w formie usługi abonamentowej?
 - że wtyczki zawierające hiperłącza do serwisów internetowych, w których chronione dzieła zostały bezpośrednio udostępnione bez zgody podmiotów praw autorskich, są powszechnie dostępne i również sami użytkownicy mogą je zainstalować na odtwarzaczu multimedialnym?
 - że odbiorcy mogą również bez odtwarzacza medialnego uzyskać dostęp do serwisów internetowych i co za tym idzie – do udostępnionych w nich bez zgody podmiotów praw autorskich utworów chronionych prawem autorskim?...”³².

³¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2017 roku w sprawie C-527/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Jackowi Frederikowi Wullemsowi, działającemu również pod nazwą „Filmspeler” (ECLI:EU:C:2017:300).

³² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2017 roku w sprawie C-527/15...

Argumentacja prawna TSUE w tej sprawie jest tożsama z tą ze sprawy GS Media. Sędziowie ustalili, że sprzedaż takiego odtwarzacza jak „Filmspeler” stanowi „akt udostępnienia”, a utwory chronione są rzeczywiście udostępniane „publicznie” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, w sprawie brak jest zgody podmiotu praw autorskich oraz utwory chronione są udostępniane „nowej publiczności”, J. F. Wullems miał pełną świadomość swoich konsekwencji oraz robił to zarobkowo. W związku z powyższym TSUE stwierdził, że działał domniemanie, że wiedział on lub powinien był wiedzieć, że utwory chronione zostały umieszczone w Internecie bez zezwolenia podmiotu praw autorskich. Jak można spostrzec, argumentacja TSUE w tej sprawie sprowadza się do subsumcji zasad i czynników wypracowanych w sprawie GS Media pod nowy stan faktyczny i w ten sposób TSUE dochodzi do wniosku, że J. F. Wullems naruszył normy prawa autorskiego.

Orzeczenie to nie wprowadza novum normatywnego w schemacie interpretacji pojęcia „publicznego udostępniania” z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29. Dla jasności wyводу, to, że TSUE zastosował zasady i czynniki ze sprawy GS Media w sprawie Filmspeler nie jest wadą tego orzeczenia, gdyż pokazuje to konsekwencję w ich stosowaniu oraz fakt, że mamy do czynienia z budową stałej linii orzeczniczej. Natomiast nowością w tym orzeczeniu jest sam produkt przedmiotowej argumentacji, bowiem dowiadujemy się, że istnieje coś takiego jak linkowanie w urządzeniach materialnych. Oznacza to, że krąg podmiotów podlegających odpowiedzialności prawnej za zamieszczanie hiperlinków zaczął wykraczać poza Internet, np. na sprzedawcę odtwarzacza multimedialnego. Zdaje się, że jest to najważniejsza konsekwencja orzeczenia w sprawie Filmspeler.

IV. Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie c-610/15

Po orzeczeniu w sprawie Svensson oraz GS Media widać było, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie powiedział ostatniego słowa w kwestii dopuszczalności umieszczania odesłań w Internecie. Do przysłowiowej kropki nad „i” brakowało jeszcze albo sprecyzowania zasad i czynników stworzonych w sprawie GS Media albo potwierdzenia ich konsekwentnego stosowania. Orzeczenie w sprawie Filmspeler z jednej strony potwierdziło konsekwencję orzeczniczą

TSUE, lecz z drugiej poszerzyło potencjalny krąg podmiotowy naruszcycieli³³. Pokazało to, że kwestia legalności linkowania nie jest jeszcze zamknięta, wręcz przeciwnie jest cały czas żywa i może się jeszcze zmieniać. Dowodzi temu orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Ziggo BV, XS4ALL Internet BV.

4. 1. Stan Faktyczny

Postępowanie główne przed sądem odsyłającym³⁴ zostało zainicjowane przez niderlandzką fundację Stichting Brein, podobnie jak w orzeczeniu w sprawie Filmspeler. Fakt ten nie może dziwić, gdyż jednym z celów tej fundacji jest ochrona interesów podmiotów praw autorskich.

Natomiast spółka Ziggo i XS4ALL są dostawcami dostępu do Internetu i znaczna część ich abonentów używa platformy wymiany online TPB (indeksatora plików BitTorrent), który to jest protokołem, za pomocą którego użytkownicy³⁵ mogą wymieniać pliki. Aby tego dokonać użytkownicy Ci muszą pobrać specjalny program „client-BitTorrent”, który pozwala na tworzenie plików torrent. Istotnym faktem jest okoliczność, że platforma wymiany TPB nie dostarcza tego programu, użytkownicy, którzy chcą z niego skorzystać muszą pobrać go samodzielnie. Wymiana danych w ramach tego systemu polega na tym, że jedni użytkownicy³⁶ udostępniają pliki znajdujące się na ich komputerze innym użytkownikom³⁷ za pomocą utworzonego pliku torrent, który wysyłają do centralnego serwera³⁸. Ci pierwsi ładują swoje pliki na platformę TPB, która dokonując ich indeksacji umożliwia innym użytkownikom platformy łatwe ich odnalezienie i pobranie z dołu³⁹.

Punktem zapalnym w omawianej sprawie był fakt, że, niektóre z przedmiotowych plików torrent albo umożliwiały pobranie albo odsyłały⁴⁰ do utworów chronionych dostępnych w Internecie bez zgody podmiotu prawa autorskiego. Fundacja Stichting Brein zażądała nakazania spółkom Ziggo i XS4ALL zablokowania nazw domen i adresów IP platformy wymiany online TPB, w celu

³³ Kwestia ta została omówiona powyżej.

³⁴ Hoge Raad der Nederlanden (Sąd Najwyższy Niderlandów).

³⁵ Zwani „pairs” lub „peers”.

³⁶ Zwani „seeders”.

³⁷ Zwani „leechers”.

³⁸ Zwanego „tracker”.

³⁹ Chodzi o pobranie typu „download”.

⁴⁰ Odesłanie następowało za pomocą tzw. „linków magnetycznych”, które identyfikują zawartość plików torrent oraz odsyłają do niego za pomocą śladu cyfrowego.

uniknięcia używania usług świadczonych przez tych dostawców dla celów związanych z naruszeniem prawa autorskiego i praw pokrewnych przysługujących podmiotom praw autorskich. Okoliczność ta zaprowadziła wskazane powyżej strony na drogę postępowania sądowego przed oblicze Sądu Najwyższego Niderlandów. Sąd ten powziąwszy wątpliwości co do istoty sprawy postanowił zawiesić postępowanie i na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁴¹ zwrócić się do TSUE z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy operator witryny internetowej dokonuje publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, jeżeli witryna ta nie zawiera chronionych utworów, lecz istnieje system [...], indeksujący i kategoryzujący dla użytkowników metadane o utworach chronionych, które znajdują się na komputerach użytkowników, tak że użytkownicy mogą za jego pomocą wyszukać i umieścić online chronione utwory lub też je pobrać na wspomniane komputery?

2) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

Czy art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 i art. 11 dyrektywy 2004/48 stanowią podstawę dla wydania nakazu przeciwko pośrednikowi w rozumieniu tych przepisów, który ułatwia w sposób opisany w pytaniu pierwszym działania osób trzecich stanowiące naruszenie?”⁴².

4. 2. Opinia Rzecznika Generalnego

Jeszcze przed zbadaniem sprawy przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, swoją opinię, co do jej meritum, przedstawił Rzecznik Generalny Maciej Szpunar⁴³. Zauważa on, że zdaniem TSUE przy stosowaniu kryterium nowej publiczności należy uwzględnić nie publiczność, która rzeczywiście miała dostęp do utworu, lecz wyłącznie publiczność, która została wzięta pod uwagę przez podmiot praw autorskich przy pierwotnym udostępnieniu. Natomiast jeśli utwór stał się rzeczywiście dostępny, lecz bez zezwolenia podmiotu praw autorskich, to podmiot ten nie brał pod uwagę żadnej publiczności, zatem każde jego udostępnienie jest nieuchronnie kierowane do nowej publiczności, dlatego też należy je traktować jak publiczne udostępnianie w rozumieniu dyrektywy 2001/29⁴⁴.

⁴¹ Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (OJ C 326, 26.10.2012, p. 47–390).

⁴² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15...

⁴³ Opinia Rzecznika Generalnego Macieja Szpunara przedstawiona w dniu 8 lutego 2017 roku w sprawie C-610/15 (ECLI:EU:C: 2016:221).

⁴⁴ Tamże.

Jego zdaniem TSUE powinien wydać orzeczenie, w którym przyjąłby następującą treść rozstrzygnięcia:

„Działanie operatora witryny internetowej polegające na tym, że umożliwia on odnajdywanie plików zawierających utwory chronione prawem autorskim, które są oferowane w celu wymiany w sieci peer to peer, indeksując je i dostarczając wyszukiwarce, stanowi publiczne udostępnianie w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, jeżeli operator ten miał świadomość, że utwór został podany do wiadomości w sieci bez zezwolenia podmiotów praw autorskich, i nie interweniował, aby uniemożliwić dostęp do tego utworu.”⁴⁵.

4. 3. Stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

W części wstępnej orzeczenia Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zauważył, że, zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem, aby ustalić znaczenie i zakres pojęcia „publicznego udostępniania” należy odwołać się do celów do jakich zmierza dyrektywa 2001/29 oraz kontekstu w jakim został umieszczony ten przepis⁴⁶. Można przypomnieć, że z motywu 9⁴⁷ i 10⁴⁸ dyrektywy 2001/29 jasno wynika, że jej celem jest zapewnienie autorom wysokiego poziomu ochrony, umożliwiającego im otrzymanie stosownego wynagrodzenia za korzystanie z ich utworów, które głównie przybiera formę publicznego udostępniania. W związku z tym pojęcie „publicznego udostępniania” należy rozumieć szeroko, zgodnie zresztą z wyraźnym brzmieniem motywu 23⁴⁹ dyrektywy

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15...

⁴⁷ Treść motywu 9 dyrektywy 2001/29: „Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności”.

⁴⁸ Treść motywu 10 dyrektywy 2001/29: „Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Wytworzenie produktów takich jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi, jak usługi» na żądanie «, wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej”.

⁴⁹ Treść motywu 23 dyrektywy 2001/29: „Niniejsza dyrektywa powinna bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu. Prawo to należy rozumieć w szerszym znaczeniu jako obejmujące każde udostępnianie utworu odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przekazywanie pochodzi. Prawo to obejmuje każdą publiczną transmisję

2001/29. Skład orzekający podkreślił także, że sprawy dotyczące właściwej interpretacji art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 wymagają każdorazowo indywidualnej oceny oraz że ta ocena może być różna w zależności od konkretnego stanu faktycznego.

Przechodząc do omówienia istoty orzeczenia w sprawie *The Pirate Bay* należy zauważyć, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej posłużył się wypracowanymi już wcześniej schematami argumentacji z orzeczenia w sprawie *GS Media*. Przypomniał on treść zasady dwóch przesłanek, na którą składa się warunek dokonania „czynności udostępnienia” utworu chronionego oraz udostępnienia go „publiczności”. TSUE przedstawił także treść zasady zindywidualizowanej oceny, na którą składają się, po pierwsze rola użytkownika i zamierzony charakter jego działania, po drugie pojęcie „publiczności” i „nowej publiczności”, po trzecie zgoda podmiotu prawa autorskiego oraz po czwarte zarobkowy charakter udostępnienia⁵⁰. W świetle tych zasad i czynników TSUE dokonał ich subsumcji pod stan faktyczny sprawy zauważając, że platforma wymiany danych online TPB jest „czynnością udostępniania” z uwagi na jej specyficzne funkcje. Uznał on także, że czynność ta prowadzi do upublicznienia utworu chronionego nieokreślonej liczbie użytkowników przy jednoczesnym przekroczeniu minimalnego progu odbiorców⁵¹. Natomiast z uwagi na fakt, że zdecydowana większość plików torrent umieszczonych na platformie umożliwia albo pobranie, albo odesłanie do utworów chronionych umieszczonych w Internecie bez zezwolenia podmiotów prawa autorskiego zachowany został także warunek z pojęcia „nowej publiczności”. Na sam koniec Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdza, że nie bez znaczenia jest także okoliczność zarobkowego charakteru przedmiotowych udostępnień, gdyż platforma TPB generowała znaczne dochody reklamowe.

Interesujący jest sposób w jaki TSUE poradził sobie z problemem niebezpośredniego udostępniania utworu chronionego. Jak wynika ze stanu faktycznego przedmiotowych udostępnień plików torrent nie dokonywali administratorzy witryny internetowej, lecz sami użytkownicy. Okoliczność ta mogłaby prowadzić do wniosku, że skoro sama platforma TPB nie udostępniała utworów chronionych to nie dokonywała ona „czynności udostępnienia” a co

lub retransmisję utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym nadawanie programów; prawo to nie powinno obejmować żadnych innych działań.”

⁵⁰ Dokładna treść zasad i czynników wypracowanych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w orzeczeniu w sprawie *GS Media* została omówiona powyżej.

⁵¹ Termin „publiczność” zawiera w sobie pewien minimalny próg odbiorców, co wyklucza z tego pojęcia małe lub nieznaczne grupy osób.

za tym idzie nie spełniała jednego z podstawowych warunków podlegania odpowiedzialności prawnej za naruszenie prawa autorskiego (w kontekście linkowania). Z drugiej strony użytkownicy, którzy bezpośrednio dokonywali aktu udostępnienia nie generowali z tego faktu zysków, a więc zadziałałoby domniemanie, że nie wiedzieli oni o nielegalnym pochodzeniu utworów chronionych. Eliminowałoby to ich z potencjalnego kręgu naruszcycieli, chyba że domniemanie to zostałoby obalone. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej będąc świadom skali trudności problemu jaki napotkał zaproponował ciekawą konstrukcję jego rozwiązania. Mianowicie, administratorzy udzielając dostępu do platformy TPB działali z pełną świadomością skutków swojego zachowania w celu zapewnienia dostępu do utworów chronionych, indeksując i opisując na wspomnianej platformie pliki torrent umożliwiające użytkownikom tej platformy wyszukanie tych utworów oraz ich wymianę w ramach sieci równorzędnej (peer-to-peer). Zatem gdyby nie przedmiotowe działanie administratorów witryny internetowej utwory chronione nie mogłyby być wymieniane przez użytkowników lub przynajmniej ich wymiana w Internecie byłaby trudniejsza. W świetle powyższych uwag przedstawioną konstrukcję można nazwać pomocnictwem w udostępnianiu bądź udostępnieniem niewłaściwym (niebepośrednim).

Po dokonaniu zaprezentowanej analizy prawnej Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowił odpowiedzieć na zadane pytania prejudycjalne w następujący sposób:

„Pojęcie „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym obejmuje ono zarządzanie w Internecie i udzielanie dostępu do platformy wymiany, która poprzez indeksację metadanych dotyczących utworów chronionych i udostępnianie wyszukiwarki umożliwia użytkownikom tej platformy wyszukanie tych utworów oraz ich wymianę w ramach sieci równorzędnej (peer-to-peer).”⁵².

⁵² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15...; TSUE odpowiadając pozytywnie na pierwsze pytanie prejudycjalne nie musiał udzielać odpowiedzi na drugie.

V. Konsekwencje stanowiska Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Konsekwencje orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie *The Pirate Bay* prezentują się następująco:

1. Po orzeczeniu w sprawie *Filmspelers* można było mieć pewne wątpliwości czy zasady i czynniki wypracowane przez TSUE w sprawie *GS Media* przyjmą się i będą aplikowane. Orzeczenie TSUE w sprawie *The Pirate Bay* postawiło przysłowiową kropkę nad „i”, gdyż jednoznacznie wskazało, że wypracowany schemat interpretowania pojęcia „publicznego udostępniania” z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 jest i będzie konsekwentnie stosowny. Choć TSUE sygnalizuje, że każdy przypadek naruszenia wymaga indywidualnej oceny to jego praktyka orzecznicza temu przeczy i wskazuje na budowę stałej linii orzeczniczej. Moim zdaniem, po tym orzeczeniu, nie można mieć już wątpliwości, że zasady i czynniki ze sprawy *GS Media* stały się stałym standardem, który zaczyna przybierać cechy systemu, systemu prawnego dopuszczalności linkowania w Internecie;
2. W orzeczeniu tym następuje po raz kolejny poszerzenie kręgu podmiotowego potencjalnych naruszcycieli prawa autorskiego w Internecie. TSUE proponując konstrukcję udostępnienia niebezpośredniego⁵³ włącza w przedmiotowy krąg także administratorów witryny internetowej, na której jej użytkownicy dokonują bezpośredniego aktu udostępnienia utworu chronionego. Konstrukcja ta bezsprzecznie poszerza zakres zastosowania przepisu art. 3 ust. 1 dyrektywy 201/29;
3. Na kanwie orzeczeń TSUE w sprawach *Filmspelers* oraz *The Pirate Bay* można domniemywać, że celem kolejnych rozstrzygnięć sądowych nie będzie zmiana wypracowanego i przyjętego schematu argumentacji, lecz stałe poszerzanie kręgu podmiotowego naruszcycieli. W świetle konstrukcji udostępnienia niebezpośredniego można dojść do wniosku, że jeżeli jeden podmiot profesjonalny dokona udostępnienia (np. w formie kliknięcia „lubię to” na portalu Facebook) na swoim koncie na portalu społecznościowym treści umieszczonych przez innych użytkowników to, o ile będą to twory chronione dostępne w Internecie bez zgody podmiotu prawa autorskiego, stanie się możliwe przypisanie mu „czynności udostępnienia”, a co za tym idzie pociągnięcie go do odpowiedzialności prawnej za naruszenia prawa autorskiego.

⁵³ Zagadnienie to zostało omówione powyżej.

VI. Podsumowanie

W świetle wszystkich powyższych uwag można dojść do uprawnionego wniosku, że realia umieszczania hiperlinków w Internecie za sprawą orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zmieniły się nie do poznania, gdyż dzisiaj każdy podmiot linkujący musi mieć pełną świadomość wprowadzonych ograniczeń, aby uniknąć zarzutu z art. 3. ust. 1 dyrektywy 2001/29, tj. naruszenia prawa autorskiego w Internecie.

Ze względu na obowiązek implementacji orzecznictwa TSUE do porządków prawnych państw członkowskich⁵⁴, należy mieć na uwadze pewne mankamenty zaproponowanych rozwiązań, najważniejsze z nich rysują się następująco:

1. Niemożliwym jest ustalenie, nawet przy dochowaniu należytej staranności, czy wszystkie utwory chronione, do których dostawca usług udostępnia łączy, zostały umieszczone w Internecie za zgodą podmiotu prawa autorskiego, czy też jest wręcz przeciwnie⁵⁵;
2. Dużym problemem jest podkreślany przez TSUE czynnik o charakterze subiektywnym⁵⁶ oparty na zasadzie winy. Przy implementowaniu tego rozwiązania do porządku krajowego państwa członkowskiego, które przyjęło i respektuje zasadę obiektywizacji naruszeń prawa autorskiego⁵⁷, stajemy przed ogromnym wyzwaniem. Mianowicie, zasadne jest pytanie, jak należy interpretować wskazany czynnik o charakterze subiektywnym w kontekście obiektywnego naruszenia prawa autorskiego (zgodnie z jego ogólnymi zasadami)⁵⁸. Uprawniony wydaje się wniosek, że w takich okolicznościach trzeba będzie przewartościować cały system prawa autorskiego.
3. Zaproponowany przez TSUE czynnik zarobkowy nie jest w pełni użyteczny, gdyż w rzeczywistości podmiot praw autorskich nie jest zainteresowany tym, czy jego prawa zostały naruszone dla zysku, czy też nie. Należałoby go zastąpić innym bardziej pasującym czynnikiem albo po prostu z niego zrezygnować.

Dokonana analiza linii orzeczniczej Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej miała na celu ukazanie aktualnego stanu interpretowania pojęcia „publicznego udostępniania” użytego w art. 3. ust. 1 dyrektywy 2001/29. Moim zdaniem, można spodziewać się kolejnych orzeczeń TSUE w omawianej materii, z tym, że

⁵⁴ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo...*, s. 517, 528-531.

⁵⁵ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15...

⁵⁶ Nieodzowna rola użytkownika i zamierzony charakter jego działania.

⁵⁷ Takim państwem jest na przykład Polska.

⁵⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 roku, IV CSK 407/13, OSNC 2015/3/36.

raczej nie dokonają one reinterpretacji zasad i czynników ze sprawy GS Media, a po raz kolejny poszerzą krąg podmiotowy potencjalnych naruszcycieli prawa autorskiego w Internecie.

Bibliografia

Orzecznictwo

- Opinia Rzecznika Generalnego Macieja Szpunara przedstawiona w dniu 8 lutego 2017 roku w sprawie C-610/15 (ECLI:EU:C: 2016:221).
- Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 października 2014 r., BestWater International w sprawie C-348/13 (niepublikowane, EU:C:2014:2315).
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 roku, IV CSK 407/13, OSNC 2015/3/36.
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2017 roku w sprawie C-466/12 w postępowaniu Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd przeciwko Retriever Sverige AB (ECLI:EU:C:2014:76).
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Ziggo BV oraz XS4ALL Internet BV (ECLI:EU:C: 2017:456).
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2017 roku w sprawie C-527/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Jackowi Frederikowi Wullemsowi, działającemu również pod nazwą „Filmspeler” (ECLI:EU:C:2017:300).
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 roku w sprawie C-160/15 w postępowaniu GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruidzie Dekker (ECLI:EU:C:2016:644).

Źródła prawa

- Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dziennik Urzędowy L 167, 22/06/2001 P. 0010 – 0019).
- Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (OJ C 326, 26.10.2012, p. 47–390).

Literatura

- Arezzo E., Hyperlinks and making available right in the European Union: What future for the Internet after Svensson?, “International Review of Intellectual Property and Competition Law” 2015.

- Barta J., Markiewicz R., *Prawo autorskie*, Warszawa 2016.
- Gęsicka D., *Publiczne udostępnianie utworu w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2014.
- Mania G., Cytat w muzyce – o potrzebie reinterpretacji przesłanek, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2017.
- Markiewicz R., *Svensson a sprawa polska*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014.
- Oreżniak B., *Czy linkowanie w sieci jest dopuszczalne? Analiza w świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, [w:] *Własność intelektualna w Internecie*, red. D. Żak, Lublin 2018.
- Polański P., *Odpowiedzialność za hiperlinki: pierwsze refleksje*, [w:] *E-obywatel E-sprawiedliwość E-usługi*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2017.
- R. Markiewicz, Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2016, z. 4.
- Tanenbaum S., *Sieci komputerowe*, Gliwice 2004.
- Traple E., *Europeizacja prawa autorskiego w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014.
- Tsoutsanis A., *Why copyright and linking can tango*, “Journal of Intellectual Property Law & Practice” 2014.
- Ward E., French G., *Ultimate Guide to Link Building: How to Build Backlinks, Authority and Credibility for Your Website, and Increase Click Traffic and Search Ranking*, Irvine 2013.
- Zawidzka-Łojek A., Grzeszczak R., *Prawo materialne Unii Europejskiej*, Warszawa 2015.
- Žikovská P., *Current trends in the development of copyright from the viewpoint of the European Commission, taking account of the needs of the phonographic industry*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2016.

Źródła internetowe

<https://dobryslownik.pl/slowo/szerowac/222791/4/>

Streszczenie

Niniejszy artykuł ma na celu omówienie problematyki odpowiedzialności prawnej za zamieszczanie hiperlinków w Internecie. W tym kontekście, duże znaczenie ma orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w sprawie C-610/15 w postępowaniu Stichting Brein przeciwko Ziggo BV oraz XS4ALL Internet BV, które

będzie przedmiotem komentarza w niniejszym opracowaniu. Zaprezentowane zostaną uwagi o charakterze wprowadzającym, które mają za zadanie przybliżenie tytułowego zagadnienia, oraz definicje odesłania (linka/hiperlinka) proponowane w literaturze przedmiotu. Następnie, zostanie dokonana aproksymacja dotychczasowej linii orzeczniczej TSUE dotyczącej odpowiedzialności prawnej za zamieszczania odesłań w Internecie (orzeczenia w sprawach: C-466/12, C-160/15, C-527/15). Powyższe dało asumpt do przedstawienia kolejnego orzeczenia TSUE dotyczącego omawianej materii – orzeczenie z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15. W ramach tych rozważań omówiono stan faktyczny sprawy razem ze schematem argumentacji TSUE tj. zasadami i czynnikami, które decydują o legalności zamieszczenia hiperlinków. Artykuł kończy się zwięzłym podsumowaniem zawierającym autorskie spostrzeżenia oraz prognozę dotyczącą przyszłych orzeczeń TSUE mieszczących się w linii orzeczniczej dotyczącej odpowiedzialności za linkowanie.

SŁOWA KLUCZOWE: Linkowanie, szerowanie, prawo własności intelektualnej w Internecie, odesłania, odpowiedzialność prawna.

Summary

This article aims to discuss the issue of legal liability for posting hyperlinks on the Internet. In this context, the ruling of the Court of Justice of the European Union (CJEU) in Case C-610/15 in the proceedings of Stichting Brein against Ziggo BV and XS4ALL Internet BV, which will be the subject of a comment in this study, is of great importance. Introductory remarks will be presented, which are designed to bring the subject matter closer, and definitions of referral (link / hyperlink) proposed in the literature. Next, an approximation of the current jurisprudence of the CJEU regarding the legal liability for posting references on the Internet (rulings in cases C-466/12, C-160/15, C-527/15) will be made. The above gave a signal to present another ruling of the CJEU regarding the subject matter - a judgment of 14 June 2017 in case C-610/15. As part of these considerations, the facts of the case were discussed together with the CJEU argumentation scheme, i.e. the principles and factors that determine the legality of placing hyperlinks. The paper ends with a concise summary containing author's insights and a forecast regarding future rulings of the CJEU falling within the jurisprudence of the responsibility for linking.

KEY WORDS: Linking, sharing, intellectual property law on the Internet, referrals, liability.

Nota o autorze

mgr Bartłomiej Oręziak - Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Doktorant na WPiA UKSW w Warszawie, laureat stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2017/2018. Zainteresowania naukowe prawo i proces karny, ochrona praw człowieka, prawo własności intelektualnej oraz prawo nowych technologii, e-mail: boreziak@gmail.com